

מספר העוסקים במקצוע הסיעוד בישראל

לבקשת חברת הכנסת יפעת שאשא ביטון, יו"ר הוועדה המיוחדת של הכנסת לעניין נגיף הקורונה החדש ולבחירת היערכות המדינות למגפות לרעידות אדמה, נציג במסמך זה נתונים על מספר העוסקים במקצוע הסיעוד (אחים ואחיות) בישראל בהשוואה למדינות ה-OECD.

בישראל, במקצוע הסיעוד נכללות אחיות מעשיות, אחיות מוסמכות ואחיות מוסמכות בוגרות השתלמות מוכרת (קורס על-בסיסי) בתחום קליני, ובכלל זה מיילדות ואחיות מוסמכות מומחיות.

[תקנות בריאות העם \(צוות סיעודי במרפאות\), התשמ"א-1981 ותקנות בריאות העם \(עוסקים בסיעוד בבתי חולים\), התשמ"ט-1989](#), מפרטות את התנאים לעיסוק בסיעוד במרפאות ובבתי החולים. כל המבקש לעסוק בסיעוד בישראל, אם למד בישראל או בחו"ל, חייב לעבור את בחינת הרישוי הממשלתית, לקבל הכרה ממשרד הבריאות ולהירשם [בפנקס המורשים לעסוק בסיעוד](#).¹

לפי נתוני משרד הבריאות, **בסוף שנת 2018 היו בישראל 68,543 בעלות רישיון לעסוק בסיעוד ומהן 54,361 – עד גיל 67 (כ-79.3%). שיעור בעלות הרישיון עד גיל 67 היה בסוף שנת 2018 6.06 אחיות ל-1,000 נפש, לעומת 5.96 אחיות ל-1,000 נפש בסוף שנת 2015.**²

רובן המכריע של בעלות הרישיון לעסוק בסיעוד בישראל עד גיל 67 – כ-87% (47,273) – הן אחיות מוסמכות,³ **מכאן שבישראל היו בסוף שנת 2018 5.27 אחיות מוסמכות ל-1,000 נפש לעומת 5.04 בשנת 2015.**⁴

נציין, כי לא כל בעלות הרישיון לעסוק בסיעוד אכן עוסקות במקצוע זה בפועל. על פי ממצאי סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנים 2015–2017 היו במוצע בישראל יש 43,000 אחיות מועסקות,⁵ שהן

¹ משרד הבריאות, [קבלת רישיון לעסוק כאח/אחות במדינת ישראל](#), כניסה: 16 ביולי 2020.

² משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2018](#), יולי 2019.

³ שם.

⁴ שם.

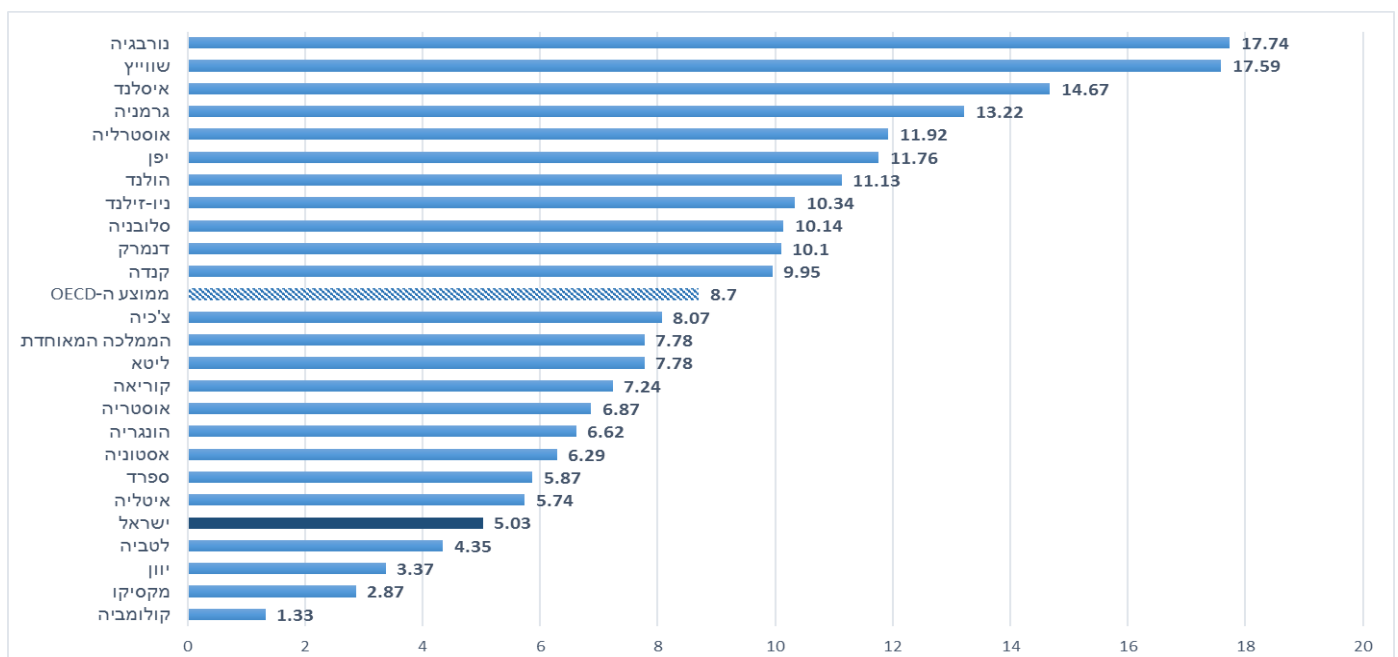
⁵ לפי הגדרות סקר כוח האדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, "מועסקים" הם אנשים שעבדו לפחות שעה אחת בשבוע בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת. משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2018](#), יולי 2019.

כ-83% מממוצע בעלות הרישיון לעסוק בסיעוד בשנים האמורות (51,645).⁶ כשני שלישים מהאחיות מועסקות בבתי החולים והיתר בקהילה.⁷

ארגון ה-OECD עורך השוואה של שיעור האחיות המועסקות ל-1,000 נפש. ההשוואה מבוססת על ההגדרה Practicing Nurses, כלומר אחיות העוסקות במתן טיפול ישיר למטופל.⁸ מההשוואה עולה כי בשנת 2018⁹ ב-25 מדינות הארגון שיש לגביהן מידע היו בממוצע 8.7 אחיות מועסקות ל-1,000 נפש.

שיעור האחיות המועסקות בישראל באותה שנה היה נמוך מהממוצע ב-OECD. ישראל דורגה במקום ה-21 מתוך 25 מדינות, עם שיעור של כ-5 אחיות מועסקות ל-1,000 נפש ותחתיה דורגו לטביה (4.35), יוון (3.37), מקסיקו (2.87) וקולומביה (1.33), כמוצג בתרשים:¹⁰

תרשים: שיעור אחיות מועסקות (Practicing Nurses) ל-1,000 נפש ב-25 מדינות ה-OECD, 2018¹¹

⁶ חישוב מספר בעלות הרישיון לעסוק בסיעוד עד גיל 67 נעשה על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת לפי נתוני משרד הבריאות על סך כל האחיות לפי גיל בשנים 2015–2017 (50,479, 51,502 ו-52,956 בהתאמה). משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2018](#), יולי 2019.

⁷ משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2018](#), יולי 2019, עמ' 145.

⁸ בהגדרת ה-OECD למונח Practicing Nurses נכללות אחיות מקצועיות (professional nurses), אחיות עמיתות מקצועיות (Associate professional nurses) ואחיות מחו"ל.

OECD Health Statistics 2020, Definitions, Sources and Methods, [Practicing Nurses](#), accessed: July 16th 2020.

⁹ נציין כי לפי מערכת הנתונים של ה-OECD, נתוני אוסטרליה, קולומביה, הממלכה המאוחדת ואיטליה הם הערכות לגבי אוסטרליה ויוון צוין כי יש הבדלים במתודולוגיה ולגבי גרמניה צוין כי מדובר בנתון זמני.

¹⁰ OECD, Health Care Resources, [OECD Health Statistics \(Database\)](#), retrieved: July 16th 2020.

¹¹ ש.מ.

יש לציין כי הנתונים שהעבירה ישראל לארגון ה-OECD כוללים את כל סוגי האחיות המועסקות, ולא רק את האחיות שנכללו בהגדרת ארגון ה-OECD.¹² מקורם של הנתונים שמסרה ישראל הוא סקר כוח האדם של הלמ"ס שבו נכללו מי שעבדו תמורת תשלום לפחות שעה אחת בשבוע שקדם לסקר.¹³

בקובץ ההגדרות של ה-OECD נכתב כי יש להביא בחשבון כי נתוני ישראל מבוססים על מדגם קטן יחסית, על כל המשתמע מכך.¹⁴ לפיכך, בבחינת הנתונים שהוצגו לעיל יש לתת את הדעת על ההבדלים בין ההגדרות שעשויים להשליך על מידת היכולת ללמוד מן ההשוואה הבין-לאומית ועל דירוגה של ישראל, אולם מההשוואה הרשמית שמפרסם ארגון ה-OECD עולה כי שיעור האחיות המועסקות בישראל ל-1,000 נפש נמוך בהשוואה לרובן המכריע של המדינות בארגון.

¹² לפי הנתון שהעבירה ישראל ל-OECD, מספר האחיות המועסקות בשנת 2018 היה 44,700.

OECD, Health Care Resources, [OECD Health Statistics \(Database\)](#), retrieved: July 16th 2020.

¹³ OECD Health Statistics 2020, Definitions, Sources and Methods, [Practicing Nurses](#), accessed: July 16th 2020.

¹⁴ ש.ם.